

✉ Manevi Danışmanlar Eğitimi – 1. Oturum Özeti

Konu Başlığı: Cinsel Kimlik Karmaşası: Psikolojik Temeller ve Manevi Yaklaşım

Hazırlayan: Nesli Koruma Hareketi Editör Grubu

Kaynak: Müjde hocamızın eğitim sunumu ve katılımcı soru-cevap bölümleri

1 Açılış ve Eğitim Amacı

Müjde hocamız, manevi danışmanların gençlerle olan temasında “cinsel kimlik karmaşası” konusunun giderek artan önemini vurgulayarak eğitimin amacını açıkladı:

Bu alanda çalışan danışmanların **bilimsel temele dayalı bilgiyle, manevi rehberliği bütünleştirerek** gençlere doğru biçimde rehberlik etmeleri.

Hocamız, özellikle **dini karmaşa yaşayan gençlerin** derininde çoğu zaman **anne-baba ilişkisinde, bağlanma biçimlerinde veya özdeşim süreçlerinde** yaşanan aksaklıkların bulunduğunu belirtti.

Bu nedenle, “bir gencin inanç karmaşası veya kimlik karmaşası yaşaması yalnızca inanç zayıflığıyla açıklanamaz; kökende psikolojik bağlanma zedelenmesi vardır.” dedi.

2 Müjde Hocamızın Vurguladığı Temel Noktalar

◆ Cinsel Kimlik Karmaşası ve Dini Karmaşa Birlikteliği

Müjde hocamız, cinsel kimlik karmaşasının yalnızca psikolojik bir konu olarak değil, **dini ve manevi boyutlarıyla birlikte** ele alınması gerektiğini vurguladı.

Sahada gözlemlenen birçok vakada, cinsel kimlik karmaşasının beraberinde **dini sorgulamalar, ibadetlerden uzaklaşma, Allah’a yönelik kırgınlık ya da suçluluk hisleri** gibi derin manevi dalgalanmaların da bulunduğunu ifade etti.

“Ben bir ilahiyatçı değilim ama cinsel kimlik karmaşası yaşayan gençlerde dini sorgulamanın da çok yoğun olduğunu görüyorum. Bu yüzden bu çocuklarla çalışırken mutlaka manevi danışmanlarla el ele olmalıyız.”

Hocamız, bu durumun rastlantısal olmadığını; **kimlik karmaşasının temellerinde çoğu zaman aile içi bağlanma sorunlarının, anne-baba figüründeki rol karmaşalarının ve eksikliklerin, duygusal ihmalin** bulunduğunu belirtti.

Çocuk, Allah tasavvurunu çoğu zaman ebeveynle kurduğu ilişki üzerinden inşa ettiği için, **anne-baba ile yaşadığı kırılmaların Allah’la olan bağını da zedeleyebildiğini** açıkladı.

Bu nedenle, bir gencin “dini karmaşa” yaşaması çoğu kez bir “psikolojik kök problem”in dışı vurumudur.

Müjde hocamızın ifadesiyle:

Müjde Hocamız: “Bir çocuk Allah’la ilgili zihninde karmaşa yaşıyorsa, bu çoğu zaman anne-babayla kurduğu bağda yaşadığı bir kopukluktan kaynaklanır. Çocuğun anneye, babaya ve Allah’a olan güven duygusu aynı temelde şekillenir.”

Bu bakış açısıyla hocamız, **manevi danışman ile psikoloğun birbirini tamamlayan iki meslek alanı olduğunu** vurguladı. Psikolog, gencin duygusal ve bilişsel süreçlerini onarırken; manevi danışman, **ruhun derin alanına temas eden değer ve anlam boyutunda** çalışır.

Bu ikili yapı bir araya geldiğinde gençte “hem aklın hem kalbin iyileşmesi” mümkün hale gelir.

Hocamız ayrıca, **manevi destek eksikliğinin** bazı durumlarda psikoterapinin tek başına yetersiz kalmasına neden olabildiğini belirtti.

Psikolojik olarak rahatlayan ama inanç temelinde boşluk yaşayan gençlerin yeniden kaygı ve kimlik bocalaması yaşadıklarını örneklerle anlattı.

Bu yüzden terapötik sürecin “sadece akıl temelli” değil, “kalp temelli” de olması gerektiğini söyledi.

Müjde Hocamız: “Cinsel kimlik karmaşası yaşayan genç, aynı zamanda manevi bir çatışma da yaşıyor. Biz klinik psikologlar zihni onarıyoruz, siz manevi danışmanlar kalbe dokunuyorsunuz. Bu ikisi birleşmeden tam bir iyileşme olmaz.”

Müjde hocamız, manevi danışmanlara şu uyarıda bulundu:

- Genç, dini sorgulama içindeyken cezalandırıcı bir dille değil, **rahmet merkezli** bir yaklaşımla karşılanmalıdır.
- “İman zayıflığı” olarak yargılamak yerine, gencin iç dünyasındaki travmatik kırılmanın **ruhsal bir yankısı** olduğu fark edilmelidir.
- Dini inanç, genç için bir suçluluk değil; yeniden bağ kurabileceği bir **merhamet kapısı** olarak anlatılmalıdır.

Bu bölümde hocamız, manevi danışmanların görevini şu cümleyle özetledi:

“Bu gençlerin kalbine dokunacak olan sizlersiniz. Onların yaşadığı şey inançsızlık değil, inançla olan bağlarının zedelenmesidir. Siz, o bağı onarmakla vazifelendirilmişsiniz.”

◆ Kimlik Gelişiminin Bilimsel Temelleri



Müjde hocamız, cinsel kimlik gelişiminin **biyolojik cinsiyetle psikososyal kimliğin uyumu** üzerine kurulu bir süreç olduğunu vurguladı. Bu süreci belirleyen temel etkenlerin yalnızca biyolojiyle sınırlı olmadığını; çocuğun **mizacı, bağlanma biçimi ve özdeşim ilişkilerinin** kimlik yapılanmasında belirleyici rol oynadığını ifade etti.

Bu çerçevede üç ana faktör öne çıkar:

1 Bağlanma Stili:

Çocuğun anne ya da babasıyla kurduğu bağın güvenli olup olmaması kimlik gelişiminin en temel belirleyicilerindendir.

Hocamız, “güvensiz bağlanma yaşayan çocuklarda kimlik karmaşasının daha sık görüldüğünü” belirtti. Çünkü bu çocuklar kendilik algısını dış referanslara göre kurar; duygusal olarak onay ve kabul arayışı içinde büyür.

Ailede yeterince güvenli bir ilişki kurulmadığında, çocukta içsel denge zedelenir ve bu kırılganlık kimlik gelişimine yansır.

2 Özdeşim Nesnesi:

Çocuğun rol model aldığı kişi — anne, baba veya bakım veren — kimlik inşasında belirleyici

bir figürdür.

Hocamız, “özdeşim nesnesi anne olabilir, baba olabilir, öğretmen olabilir; çocuk kiminle o gelişim sürecini tamamlıyorsa onunla özdeşleşir” diyerek bu ilişkinin yönünü açıklamıştır.

Özdeşim nesnesi; çocuğun biyolojik cinsiyetle ile cinsiyet kimliği arasındaki uyuma dayalı gelişim sürecinin belirleyici faktörü olduğunu belirtmiştir.

Ancak özellikle **erkek çocuklarında anneyle aşırı yapışık ilişki** veya **babayla kurulamayan özdeşim** olduğunda maskülen kimlik gelişiminin sekteye uğradığını vurgulamıştır.

Müjde Hocamız: “Erkek çocuk için kimlik gelişimi, çoğunlukla baba ile kurulan özdeşim üzerinden ilerler. Baba, erkek çocuğun kendini tanıdığı ve erkekliğini şekillendirdiği ilk rol modelidir.

Ancak güvensiz bağlanan çocuk, duygusal olarak babadan uzak kaldığında anneyle özdeşim kurma eğilimine girebilir. Bu durumda özdeşim, kendi cinsiyetiyle uyumlu bir gelişimi desteklemez ve kimlik süreci sağlıklı bir yönde ilerleyebilir.”

Bu durum çocuğun özgüveninde eksiklik, erkeklik duygularında yetersizlik, kimliğinde ise kararsızlık oluşturur.

3 Hassas Mizaç:

Hocamız, kimlik karmaşası yaşayan çocukların hemen hepsinde belirgin bir **duygusal hassasiyet, aşırı duyarlılık ve kırılgan mizaç** gözlemlediğini paylaşmıştır.

Bu çocuklar çok duyarlı, içe dönük ve duygusal anlamda çabuk etkilenen yapıdadır.

Müjde Hocamız: “Bu çocuklar duygusal olarak aşırı duyarlıdır; çevredeki gerginliği, eleştiriyi veya sevgisizliği derin biçimde hissederler. Regülasyon becerileri sınırlı olduğu için duygularını kolay dışa vururlar. Özellikle erkek çocuklarda bu hassasiyet, duygusal güven arayışıyla anneye yönelme ve onunla simbiyotik bir bağ kurma eğilimi olarak kendini gösterir.”

Hassas mizaç, çevresel olaylardan ve ebeveyn tutumlarından daha kolay etkilenmeye yol açar.

Bu nedenle aynı ailede yetişen iki kardeşten biri etkilenmezken, **hassas yapıya sahip olan diğeri kimlik karmaşası yaşayabilir.**

Müjde hocamız, bu üç faktörün — **bağlanma stili, özdeşim nesnesi ve hassas mizaç** — birlikte ele alındığında kimlik gelişiminde belirleyici bir zincir oluşturduğunu; bu zincirde bir kopukluk olduğunda çocukta cinsel kimlik karmaşasının gelişebileceğini ifade etti.

Müjde Hocamız: “Cinsel kimlik karmaşası yalnızca mizaç temelli bir durum da değildir; güvensiz bağlanma örüntüsü, hatalı özdeşim süreçleri ve aile içi duygusal doyumsuzluk bir araya geldiğinde kimlik gelişiminde bozulma meydana gelir. Mizaç bu tabloya yatkınlık kazandırabilir; ancak belirleyici olan, çocuğun ilişkisel çevresidir.”

Hocamız ayrıca, **baba figürü zayıflığı–baskın anne modeli** olan ailelerde, çocukların özellikle babayla özdeşim kuramadığını; bunun da maskülen kimliğin zayıflamasına yol açtığını aktardı.

Baba figürünün geri planda, anne figürünün ise daha baskın olduğu ailelerde; kız çocuk, annesinin kadın kimliğiyle değil, onun yansıttığı güçlü ve yönlendirici özelliklerle özdeşleşebiliyor. Erkek çocuk ise baba ile özdeşim kurmakta zorlanıyor. Bu durumda kimlik gelişimi doğal yönünü bulmakta güçlük yaşıyabiliyor.

Çünkü çocuk, biyolojik cinsiyet ile cinsiyet kimliği arasındaki uyuma dayalı gelişim sürecinde

anne-baba ilişkisinde etkilenir; bu ilişki zayıfladığında, çocuk da kendilik algısında yönünü şaşırabilir.

◆ Aile Dinamikleri ve Rol Model Eksikliği

Müjde hocamız, **aile içi ilişki biçimlerinin cinsel kimlik gelişimini doğrudan etkilediğini** vurguladı. Kimlik, sadece biyolojik bir gerçeklik değil; çocuğun ev içinde gözlemlediği, hissettiği ve özdeşleştiği ilişkilerin bir yansımasıdır.

Hocamız, sahadan örneklerle bu dinamiği şöyle açıkladı:

- **Baskın anne figürü – zayıf baba figürü modeli:**
Kız çocukları çoğu zaman annedeki **erkeksi ve kontrolcü tutumu** modelleyebilir; erkek çocuklar ise **babayla özdeşim kurmakta zorlanır**.

Evde anne, yüksek bir sorumluluk duygusuyla evi düzenliyor, çocukların ihtiyaçlarını takip ediyor, eve katkı sağlıyor ve çoğu konuda inisiyatif alıyor. Baba ise daha sakin, geri planda duran ve karar süreçlerinde daha az yer alan bir konumda. Böyle bir aile ortamında kız çocuk, annesinin şefkatli yönlerinden çok güçlü ve yönetici taraflarıyla özdeşleşebiliyor; erkek çocuk ise babayı model almakta zorlanabiliyor.

Bu durumda, çocuğun gözünde “babalık imajı” zayıflar, erkeklik modeli düşer. Kız çocuk kadın kimliğini güçlü ama erkeksi bir dille, erkek çocuk ise yetersizlik ve bastırılmışlık duygularıyla inşa etmeye başlar.

Hocamız, Freud’un da bu konuda “babalık imajının kimlik gelişiminde belirleyici” olduğuna dikkat çektiğini hatırlatarak, **baba figürünün çocuğun kimliğinde rol model olarak vazgeçilmez** olduğunu vurguladı.

- **Anne-baba arasındaki duygusal kopukluk:**
Anne-baba arasındaki ilişki biçimi, çocuğun kimlik yapılanmasında zemin oluşturur.

Müjde Hocamız: “Ebeveynler arasındaki duygusal uzaklık, erkek çocuğun özdeşim yönünü etkiler. Annenin duygusal acısına tanıklık eden çocuk, babayla kurması gereken kimliksele özdeşimi askıya alır ve babayı içsel olarak reddeder. Bu durum, ilerleyen dönemde erkekliğe dair duygusal bir soğuma, içsel suçluluk ya da yetersizlik hissi olarak kendini gösterebilir.”

Hocamız, özellikle **anne-baba ilişkisinde sevgi, saygı ve güvenin eksikliğinin** çocuğun benlik algısında kırılmaya yol açtığını ve bu kırılmanın ergenlikte kimlik karmaşası olarak ortaya çıkabildiğini ifade etti.

- **Psikodinamik kuram** açısından, özdeşim süreci sadece cinsiyetle değil, çocuğun duygusal güven duyduğu figürle ilişkilidir.
Bu durumda çocuk, “güven duyduğu taraf” olan anneye duygusal olarak yönelir.

- **Bağlanma kuramına** göre, ebeveynler arası çatışma ya da duygusal kopukluk, çocuğun içsel güvenlik modelini zedeler.

- **Erikson’un psiko-sosyal gelişim evreleri** bağlamında, bu kırılma çocuğun “kimlik kazanımına karşı rol karmaşası” evresinde gelişimsel bir engel oluşturabilir.

İhmal, istismar veya çatışmalı ev ortamları:

Çocuğun duygusal olarak ihmal edildiği, sürekli tartışmaların yaşandığı veya şiddetin görüldüğü ailelerde, çocuk **kendi cinsiyetine yabancılaşabilir**.

Çünkü çocuğun zihninde anne-baba rolleri sağlıklı biçimde temsil edilir. Çocuk, anne ve baba arasındaki ilişkinin yalnızca “tanığı” değil, **duygusal olarak içselleştirilmiş bir parçasıdır**.

Aile içinde yaşanan gerginlik, uzaklık veya rol karmaşası, çocuğun iç dünyasında **bağlanma çatışması** yaratır.

Çocuk, güven duyduğu ebeveyni koruma eğilimiyle, genellikle biriyle **aşırı özdeşim** kurar ve diğer ebeveyninden **duygusal olarak uzaklaşır**.

Bu durum, kimlik gelişiminde **tek yönlü özdeşime** neden olur ve **cinsiyet kimliğinin bütünleşmesini** zedeler.

- **Minuchin’in aile sistemleri kuramına** göre, çocuk ebeveynler arasındaki duygusal gerilimi dengelemeye çalışır. Bu süreçte çocuk, farkında olmadan sistemin “denge unsuru” olur. Bu da kimliksel farklılaşmanın önüne geçer.
- **Bowen’in üçgenleşme kavramı** burada doğrudan geçerlidir: Anne-baba çatışmasında çocuk üçüncü bir unsur olarak ilişkiye dâhil olur ve duygusal yükü taşır.
- **Bağlanma kuramı** açısından da, çocuğun anne ve baba ile kurduğu ilişkiler birbiriyle çatıştığında **içsel çalışma modeli** bozulur.

Müjde Hocamız:

“Çocuk, anne-baba ilişkisinin duygusal dinamiklerini yalnızca gözlemlemez; bu dinamiklerin bir parçası hâline gelir. Ebeveynlerden biriyle aşırı özdeşim kurarken diğerini reddetmesi, içsel kimlik bütünlüğünü zedeler. Sonuçta, duygusal dengeyi korumaya çalışan çocuk kendi kimlik sınırlarını kaybeder ve gelişimsel düzeyde cinsiyet kimliği yapılanması bozulur.”

Müjde hocamızın ifadesiyle:

“Çocuğun cinsiyete uyumlu kimlik yapılanması, ebeveynle kurduğu özdeşim süreciyle şekillenir. Erkek çocuk babayla kurduğu özdeşim üzerinden maskülen kimliğini, kız çocuk ise annesinin kadınlık temsili üzerinden feminen kimliğini inşa eder. Anne-baba arasındaki duygusal bağ zedelendiğinde, çocuk cinsiyetine dair rol algısını netleştiremez; kimlik gelişimi parçalı hâle gelir.”

Hocamız, aile içi dinamiklerin kimlik gelişimindeki etkisini anlatırken, tek yumurta ikizleri üzerinden verdiği örneği de paylaştı:

“Cinsel kimlik karmaşası genetik bir zorunluluk değil, çevresel koşullar ve duygusal etkileşimlerin ürünüdür. Aynı aile ortamında büyüyen çocuklardan birinin kimlik karmaşası yaşaması, diğerinin yaşamaması; genetik faktörlerin belirleyici olmadığını, çocuğun mizacının ve çevresel duyarlılığının süreci şekillendirdiğini göstermektedir.

- **Epigenetik bakış açısına** göre genetik yapı potansiyel taşır; ancak bu potansiyelin nasıl açığa çıkacağı çevresel etkileşimlerle belirlenir. Yani aynı genetik temele sahip iki birey, farklı çevresel koşullarda **farklı psikolojik örüntüler** geliştirebilir.

- **Mizaç kuramları** (Thomas & Chess, 1977; Kagan, 1998) çocuğun duygusal duyarlılığının çevresel uyaranlara verdiği tepkiyi belirlediğini vurgular. Hassas mizaçlı çocuk, aynı ebeveyn tutumunu **daha yoğun ve içselleştirici biçimde** yaşar.

- **Bağlanma kuramı** açısından da kardeşler, aynı ebeveynle dahi **farklı bağlanma deneyimleri** yaşayabilir; çünkü her biri ebeveynle farklı etkileşim kalıpları geliştirir.

◆ Kültürel ve Dijital Etkenler

Müjde hocamız, **kültürel yapıdaki değişimlerin ve dijital içeriklerin** çocukların cinsiyet algısını dönüştürmede büyük bir rol oynadığını vurguladı.

Artık çocukların değer dünyasını aileden önce ekranlar şekillendiriyor; çizgi filmler, şarkılar, reklamlar, diziler ve sosyal medya akımları “kız–erkek farkını silikleştiren” bir dil kullanıyor.

Hocamız, sahadan örneklerle bu durumu somutlaştırdı:

“Bugün çocuklar, üç yaşında çizgi filmlerde etek giyen erkek karakterleri izliyor. Peppa Pig gibi çizgi filmlerde iki annenin birbirleriyle evlendiği sahneler var. Matematik kitaplarında bile ideolojik semboller yer alıyor. Bunlar masum değil; hepsi birer bilinçaltı mesaj.”

Bu tür içeriklerin çocukta farkında olmadan “kimlik karışıklığı”na zemin hazırladığını, özellikle **dijital dünyanın sınır tanımazlığı** nedeniyle ebeveyn kontrolünün neredeyse imkânsız hâle geldiğini vurguladı.

Bu gözlem, **çocuklukta medya aracılığıyla kimlik inşası** konusunun merkezindedir. Çocukların özellikle **0–6 yaş dönemi**, bilişsel ve duygusal kodlamaların hızla oluştuğu bir evredir. Bu dönemde maruz kalınan görsel ve işitsel uyaranlar, sadece “bilgi” değil, aynı zamanda **değer, norm ve kimlik kalıpları** da taşır.

Burada ifade edilen durum, çocukların izledikleri medya içerikleri üzerinden **toplumsal cinsiyet rollerine dair mesajların** dolaylı biçimde iletilmesidir. Çizgi filmler, kitaplar, reklamlar ve oyunlar aracılığıyla verilen sembolik imgeler; çocuğun zihninde “normal” olanın sınırlarını yeniden tanımlar. Bu süreç, **bilinçdışı öğrenme** yoluyla işler: Çocuk mesajı fark etmez ama duygusal olarak içselleştirir

- **Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramı:** Çocuk, gözlemlediği davranışları model alır. Ekranda izlediği karakterler, onun için davranışsal ve kimliksel modellerdir.
- **Piaget’nin Bilişsel Gelişim Teorisi:** 2–7 yaş aralığındaki çocuklar, sembolik düşünme dönemindedir. Bu dönemde gördükleri her imgeyi gerçeklik olarak kodlama eğilimindedir.
- **Gerbner’in Kültivasyon Teorisi:** Medya, uzun süreli maruziyet yoluyla bireylerin dünyayı algılama biçimini şekillendirir. Yani sürekli aynı türden mesajlara maruz kalan çocuk, toplumsal rolleri buna göre yorumlamaya başlar.

Bu nedenle “etek giyen erkek karakter” ya da “iki anne figürü” gibi tekrar eden semboller, çocukta farkında olmadan **cinsiyet rolü belirsizliği** ve **normatif algı kayması** oluşturabilir.

“Çocuğun oyun ve renk tercihleri, cinsiyet kimliğinin gelişimsel sürecinde sembolik bir anlam taşır. Bu tercihler yalnızca eğlence değil, kimliksel özdeşim alanıdır. Cinsiyet rollerinin tamamen nötrleştirilmesi, çocuğun kendi cinsiyetine uygun kimlik inşasını güçleştirebilir ve gelişimsel karmaşaya zemin hazırlayabilir.”

Hocamız çocuk gelişiminde sembolik davranışların kimlik yapılanmasındaki rolüne dikkat çeker. Çocuklar oyun, renk ve nesne seçimleri aracılığıyla **kendilerini ifade eder**, dolayısıyla bu tercihler onların **benlik algısının ve cinsiyet farkındalığının** bir yansımasıdır.

“Renklerin ya da oyuncakların cinsiyeti yoktur” ifadesi, görünürde eşitlikçi bir yaklaşım gibi dursa da, gelişimsel açıdan çocuğun **cinsiyetle özdeşleşme sürecini bulanıklaştırma** riski taşır. Çünkü çocuk oyun sırasında, farkında olmadan **kendi biyolojik cinsiyetine ait rol davranışlarını** dener ve bu, kimlik bütünlüğünü pekiştirir.

Bu nedenle, renk veya oyuncak seçimini tamamen “nötr” hale getirmek, çocuğun **cinsiyetle özdeşim kurma fırsatını** azaltabilir.

- **Freud ve Erikson’un gelişim kuramlarına** göre, çocuk oyun aracılığıyla hem kimliğini hem de toplumsal rollerini dener. Bu deneyimler, “ben kimim” sorusuna verilen erken yanıtların parçasıdır.
- **Kohlberg’in cinsiyet gelişimi kuramında**, 2–7 yaş arası dönem “cinsiyet sabitliği”nin olduğu kritik evredir. Bu dönemde çocuk, kendini kız veya erkek olarak tanımlar ve buna uygun davranış kalıplarını taklit eder.
- **Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramı** ise, çocuğun gözlem yoluyla cinsiyet rolleri öğrendiğini; oyuncak, kıyafet ve davranışların bu öğrenmenin sembolik taşıyıcıları olduğunu vurgular.

Dolayısıyla çocuk “sürekli pembe oyuncaklarla oynuyorsa” ya da “sürekli karşı cinsle ait davranış kalıplarını sergiliyorsa”, bu durum **geçici bir hevesten** ziyade, kimlik yapılanmasında yön bulanıklığına işaret edebilir.

Hocamız, özellikle sosyal medya ve çevrim içi platformların çocuklarda **yanlış kimlik arayışlarını cesaretlendirdiğini**, rehber öğretmen veya akran çevresinden gelen yönlendirmelerin de bu süreci derinleştirebildiğini paylaştı:

“Kimlik gelişim sürecinde çocuk, aidiyet ve kabul arayışı içindedir. Ancak bu ihtiyaç, uygun rehberlik yapılmadığında, özellikle okul ortamlarında veya dijital platformlarda ideolojik telkinlere maruz kalmasına zemin hazırlar. Çocuk destek gördüğünü sanırken, aslında kendi kimliğinden uzaklaştıran bir yönlendirme sürecine dâhil olabilir.”

Müjde Hocamız, **ergenlikte kimlik arayışı** ile **çevresel yönlendirme** arasındaki hassas etkileşimi vurgular.

Kimlik gelişimi sürecinde çocuk, özellikle ergenlik döneminde, “Ben kimim?” sorusuna cevap arar. Bu dönemde otorite figürlerine, sosyal çevreye ve dijital içeriklere karşı **yüksek duyarlılık** gösterir.

Bu doğal arayış süreci, doğru rehberlik edilmediğinde, çocukların **kimlik karmaşasını çözmek yerine derinleştiren ideolojik yönlendirmelere** açık hale gelmesine neden olur.

Yani çocuk, psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğu bir dönemde, “farklı olmayı” bir kimlik olarak benimsemeye teşvik eden söylemlerle karşılaşabilir.

Bu tür yönlendirmeler; eğitim kurumlarındaki yanlış rehberlik yaklaşımları veya internet ortamında **kimliğini gizleyen manipülatif topluluklar** aracılığıyla gerçekleşebilir.

Çocuk bu süreçte destek aldığını sanırken, aslında **bir ideolojik çerçeveye taşınır**.

- **Erikson’un kimlik ve rol karmaşası evresi (Identity vs. Role Confusion)** bu durumu doğrudan açıklar: Ergen, kimliğini oluştururken çevresel onay ve aidiyet arar; bu da onu dış telkinlere açık hale getirir.

- **Sosyal kimlik kuramına (Tajfel, 1979)** göre birey, bir gruba ait olma duygusuyla kimliğini tanımlar. Bu nedenle, “seni kabul ediyoruz” mesajı, kimlik karmaşası yaşayan gençler için güçlü bir çekim oluşturur.

- **Dijital çağın etkisiyle**, çevrim içi topluluklar artık sadece bilgi değil, **kimlik aidiyeti** de sunmaktadır. Bu durum, rehberlik veya destek adı altında ideolojik yönlendirmelerin kapısını açmaktadır.

Sonuç olarak Müjde hocamız, kimlik karmaşasının yalnızca bireysel veya ailevi değil, **toplumsal ve kültürel bir mesele** olduğunu belirtti.

Müjde Hocamız: “Çocuğun kimlik gelişimi, yalnızca aile içinde değil; medya, okul ve kültürel sistemlerin ortak diliyle şekillenir. Bu alanlar arasında birlik sağlanamadığında, çocuk çelişkili kimlik mesajlarına maruz kalır ve kendi cinsiyetine yabancılaşma riski artar. Dolayısıyla kimlik gelişiminin korunması, yalnızca ebeveynin değil, toplumun tamamının ortak sorumluluğudur.”

Hocamız, **ekolojik sistemler kuramı (Bronfenbrenner)** perspektifinden değerlendirildiğinde, çocuğun kimlik gelişimini etkileyen tüm çevresel katmanların (aile, okul, medya, toplum) birlikte işlediğini vurgular.

Artık çocuğun kimlik oluşumu, sadece evin duygusal atmosferinde değil; **ekranlar, dijital platformlar, arkadaş çevresi ve toplumsal dil** aracılığıyla da biçimlenmektedir. Bu çok katmanlı etki, çocuğun **cinsiyet algısı** ve **kendilik tasarımı** üzerinde güçlü bir yönlendirme gücü taşır.

Dolayısıyla ebeveynin çocuğu koruma sorumluluğu, yalnızca ev içi tutumlarla sınırlı kalmaz; **okul, medya ve kültürel alan** da bu sorumluluğun bir parçasıdır. Aile, okul ve toplum aynı dili konuşmadığında çocuk, farklı alanlarda çelişkili mesajlarla karşılaşır ve bu durum **cinsiyet kimliğinde yabancılaşma** sürecini tetikler.

- **Bronfenbrenner’in ekolojik modeline göre**, çocuk “mikrosistem” (aile, okul) ile “makrosistem” (kültür, medya, toplum) arasındaki karşılıklı etkileşim içinde gelişir. Bu sistemlerden biri bozulduğunda, diğer alanlar da olumsuz etkilenir.
- **Bandura’nın gözlem yoluyla öğrenme kuramı**, dijital medyanın çocuk üzerindeki modelleme gücünü açıklar: Çocuk, izlediği karakterleri gerçek sosyal davranış kalıpları olarak içselleştirir.
- **Sosyokültürel kuram (Vygotsky)** açısından da, çocuğun kimliği toplumsal dilin içinde şekillenir; bu dil farklılaştığında çocukta içsel bir kimlik çatışması doğar.
-

◆ **Cinsel Kimlik Karmaşası Doğuştan Değildir**

Müjde hocamız, yapılan bilimsel araştırmalar ve klinik gözlemlerden örnekler vererek **cinsel kimlik karmaşasının genetik bir miras değil, gelişimsel bir süreç** olduğunu vurguladı.

Bu alandaki en temel yanlışın, “kimlik karmaşasının doğuştan geldiği” yönündeki ideolojik iddialar olduğunu; oysa bilimsel verilerin bunu kesin biçimde reddettiğini ifade etti.

Hocamız, **tek yumurta ikizleri araştırmalarının** bu gerçeği açıkça ortaya koyduğunu belirtti:

“Tek yumurta ikizlerinden yalnızca birinde cinsel kimlik karmaşası görülmesi, bu durumun doğuştan değil, çevresel ve ilişkisel etkenlerle şekillendiğini gösterir. Genetik yapı benzer kalsa da, bireylerin aile içi deneyimleri, bağlanma biçimleri ve duygusal çevreleri farklı olduğunda kimlik gelişimi de farklılaşır.”

Bu örnek üzerinden açıklayarak, **genetik etkenlerin belirleyici değil, yalnızca biyolojik zemini hazırlayan yan faktörler** olduğunu; asıl şekillendirici gücün **aile ortamı, bağlanma biçimi, özdeşim ilişkisi ve çevresel etkileşimler** olduğunu belirtti.

Tek yumurta ikizleri araştırmalarının kimlik gelişimi üzerindeki çevresel etkileri ortaya koyan en güçlü bulgularından biridir.

Tek yumurta ikizleri, genetik olarak tamamen aynı DNA dizilimine sahiptir; dolayısıyla onlardan biri belirli bir psikolojik özellik veya kimlik karmaşası gösterirken diğeri göstermiyorsa, **farkı oluşturan şey genetik değil, çevresel etkileşimdir.**

Bu durum, “cinsel kimlik doğuştan gelir” iddiasını bilimsel olarak geçersiz kılar. Çünkü aynı genetik temele rağmen farklı sonuçlar ortaya çıkıyorsa, süreç **biyolojik determinizmle değil, psikososyal etkileşimlerle** açıklanmalıdır.

Cinsel kimlik gelişimi, **biyolojik cinsiyet, aile içi bağlanma, özdeşim süreçleri, kültürel değerler ve yaşantısal deneyimlerin** birlikte etkilediği dinamik bir süreçtir.

Hocamız, Freud ve Zucker gibi kuramcılarının çalışmalarına da atıfta bulundu:

“Freud’dan günümüze kadar hiçbir psikolojik kuram kimliği doğuştan gelen sabit bir yapı olarak tanımlamamıştır. Kimlik, çocukluk döneminde çevresel etkileşimler, ebeveyn tutumları ve özdeşim süreçleriyle gelişir. Bu süreçte ortaya çıkan karmaşalar, uygun psikolojik destek ve ailevi yönlendirmeyeyle yeniden dengelenebilir.”

Kimlik gelişiminin çevresel ve ilişkisel bir süreç olduğu yönündeki klasik ve çağdaş psikoloji literatürüyle tamamen uyumludur.

Hiçbir büyük kuramcı — ne psikanalitik ekoldeki Freud, ne gelişimsel psikoloji alanında çalışan Zucker ve çağdaş araştırmacılar — kimliğin biyolojik olarak “doğuştan” belirlendiğini savunmamıştır.

Tam tersine, cinsel kimlik gelişiminin çocuklukta **bağlanma, özdeşim, rol modelleme ve toplumsal etkileşim** gibi çevresel süreçlerle şekillendiği kabul edilir.

Bu süreçte yaşanan aksaklıklar, doğru psikolojik müdahale ve uygun aile tutumlarıyla **düzelebilir ve yeniden yapılanabilir.**

- **Freud’un psiko-seksüel gelişim kuramı**, kimlik oluşumunun doğuştan gelen dürtüler değil, çocuklukta yaşanan deneyimler ve özdeşim ilişkileriyle biçimlendiğini vurgular. Freud’a göre, kimlik gelişimi aile içindeki ilişkiler ve ebeveyn tutumlarıyla yön bulur.

- **John Money, Robert Stoller ve Kenneth Zucker** gibi çağdaş araştırmacılar da, cinsiyet kimliğinin çevresel öğrenme ve aile içi ilişkilerle şekillendiğini belirtmiştir. Zucker’ın (2001) çalışmaları özellikle çocuklukta görülen kimlik karmaşalarının **müdahaleye açık ve değişebilir** olduğunu göstermiştir.

- **Gelişimsel psikoloji** açısından kimlik; biyolojik, psikolojik ve sosyal etkileşimlerin dinamik bileşimidir. Bu nedenle “doğuştan sabit” bir yapıdan söz etmek mümkün değildir.

Zucker'ın (2001) çalışmasında, çocukluk döneminde kimlik karmaşası yaşayan vakaların büyük kısmında ergenlikle birlikte sürecin kendiliğinden düzeldiğini hatırlatarak, bu bulguların da **cinsel kimlik karmaşasının kalıcı olmadığını** gösterdiğini vurguladı.

“Hiçbir çocuk doğuştan cinsel kimlik karmaşasıyla doğmaz; onu o hale getiren bir süreç vardır. O süreçte aile tutumları, bağlanma biçimleri, çevresel etkiler, dijital içerikler ve rol modeller belirleyici olur.”

Hocamız bu noktada, erken fark edilip doğru şekilde yönlendirilen her kimlik karmaşasının, Allah'ın izniyle sağlıklı kimlik gelişimine dönüştürülebileceğini belirtti.

Müjde Hocamı: “Cinsel kimlik karmaşası değişmez bir kader değildir; gelişimsel bir süreçtir. İnsan doğası esneklik ve onarım kapasitesine sahiptir. Süreç güvenli bağlanma, doğru yönlendirme ve sağlıklı rol modellerle desteklendiğinde, kimlik gelişimi yeniden dengelenebilir ve birey cinsiyetiyle uyumlu bir benlik bütünlüğüne ulaşabilir.”

Psikolojideki **gelişimsel değişebilirlik (plasticity)** ilkesine dayanır.

İnsanın kişilik, kimlik ve davranış örüntüleri doğuştan sabit değildir; yaşamın farklı dönemlerinde, özellikle de çocukluk ve ergenlikte **çevresel etkileşimler** ve **psikolojik müdahaleler** yoluyla yeniden şekillenebilir.

Dolayısıyla kimlik karmaşası yaşayan bir çocuk veya genç, “kalıcı bir kimlik bozukluğu” içinde değildir; aksine, **doğru bağlanma, uygun rol modeller ve güvenli rehberlik** ile bu süreci yeniden yapılandırabilir.

Bu anlayış, psikolojideki “deterministik” (kaderci) bakış açısına değil, **gelişimsel onarım** yaklaşımına dayanır.

- **Erik Erikson'un gelişim kuramı**, her dönemin kendi içinde “yeniden yapılanma” kapasitesi taşıdığını savunur. Yani çocuklukta yaşanan bir kimlik karmaşası, ergenlikte ya da genç yetişkinlikte doğru koşullar sağlandığında yeniden düzenlenebilir.
- **Neuroplasticity (beyin plastisitesi)** araştırmaları, davranış ve düşünce örüntülerinin öğrenme, ilişki ve terapi yoluyla değişebildiğini göstermektedir.
- **Zucker (2001)** gibi araştırmacılar da kimlik karmaşası yaşayan çocukların büyük bir kısmının, doğru çevresel destek ve aile katılımı ile ergenlik döneminde cinsiyetine uyumlu kimlik geliştirdiğini ortaya koymuştur.

◆ Manevi Destekle Dönüşüm

Müjde hocamız, **manevi rehberliğin cinsel kimlik karmaşası yaşayan gençlerde dönüştürücü bir güç** olduğunu ifade etti.

Psikolojik destek tek başına önemli bir adım olsa da, manevi boyutun eksik kaldığı durumlarda değişimin kalıcı olmayabileceğini belirtti.

“Ben çocuklarla yıllardır terapi yürütüyorum. Ama şunu gördüm: Asıl dönüşüm, çocuk Allah'a yöneldiğinde başlıyor. Maneviyat, ruhun en güçlü onarım aracıdır.”

Hocamız: Psikoterapi bireyin bilişsel ve duygusal yönlerini onarabilir; ancak içsel dönüşüm, ruhun anlamla temas etmesiyle gerçekleşir. Manevi destek, psikoterapinin eksik bıraktığı varoluşsal boşluğu doldurur; böylece birey yalnızca iyileşmekle kalmaz, kimlikssel bir dönüşüm yaşar.

İnsanın yalnızca bilişsel ya da davranışsal yönlerden ibaret olmadığını, aynı zamanda **manevi boyuta sahip bütüncül bir varlık** olduğunu vurgular.

Modern psikoterapi, bireyin bilinçdışı süreçlerini, düşünce kalıplarını ve davranış örüntülerini anlamaya odaklanır; ancak bu süreçte bireyin **anlam arayışı** ve **manevi bağ kurma ihtiyacı** çoğu zaman göz ardı edilir.

Manevi destek, terapi sürecine **varoluşsal bir derinlik** kazandırır. Birey, yalnızca zihinsel farkındalık düzeyinde değil; aynı zamanda kalben de iyileşmeye başlar.

Bu noktada “değişim” yerini “dönüşüm”e bırakır.

- **Viktor Frankl’ın Varoluşçu Analizi (Logoterapi)** bu yaklaşımı bilimsel temele oturtur. Frankl’a göre, insanın en derin iyileşme gücü “anlam bulma” kapasitesindedir; bu anlam çoğu zaman manevi bir temele dayanır.

- **Jung’un bireyleşme süreci (individuation)** de benzer biçimde ruhsal bütünleşmeyi merkeze alır. Jung, gerçek iyileşmenin yalnızca bilinçdışı çatışmaların çözümüyle değil, “ruh ve benliğin yeniden buluşmasıyla” mümkün olacağını savunur.

- **Pozitif psikoloji** literatürü, maneviyatı psikolojik iyi oluşun (well-being) temel belirleyicilerinden biri olarak kabul eder. Anlam, umut, affetme ve dua gibi manevi bileşenler, duygusal dayanıklılığı artırır.

Kimlik karmaşasının yalnızca zihinsel bir yönü değil, **ruhsal bir imtihan boyutu** olduğunu da ortaya koymaktadır.

Hocamız, gençlerin Allah’a yöneldiklerinde hem iradelerini güçlendirdiklerini hem de yaşadıkları duygusal karmaşayı “imtihan bilinciyle” yeniden anlamlandırabildiklerini vurguladı.

“Allah’a sığınan bir genç, kendi duygularını yönetmeyi öğrenir. Artık o duygu onun sahibi değildir; o, duygusunun sahibidir.”

◆ Manevi Danışmanların Rolü

Müjde hocamız, **manevi danışmanların hem psikolojik hem de dini bilgiyle donanmış olmalarının** bu alandaki en büyük ihtiyaç olduğunu belirtti.

Çünkü manevi danışman, gencin kalbine dokunurken yalnızca inanç üzerinden değil, psikolojik süreçlerin diliyle de konuşmalıdır.

“Bilimsel donanımınız manevi gücünüzle birleştiğinde gençlerin aklına hitap eder, kalbine dokunursunuz.”

Hocamız, manevi danışmanların görevini “yargılayan değil, anlayan bir kalp” üzerinden tanımladı.

Gençle karşılaştığında öncelikle güven ilişkisi kurmak, yargılayıcı değil **davetkâr bir dil** kullanmak gerektiğini ifade etti.

“Bir genç kimlik karmaşası yaşıyorsa, o bir sapma içinde değil; yönünü kaybetmiş bir yolcudur. Bizim görevimiz onu suçlamak değil, yolunu bulmasına yardım etmektir.”

Ayrıca manevi danışmanın rehberliğinin, yalnızca dini bilgi aktarmaktan ibaret olmadığını; **empati, güven ve şefkat** temelli bir ilişki kurarak dönüşümün zemini hazırlanması gerektiğini belirtti.

3 Katılımcı Soruları ve Hocamızın Yanıtlarından Notlar

Oturumun sonunda KYK yurtlarında görev yapan manevi danışmanlar tarafından sahada karşılaşılan bazı örnekler paylaşıldı.

Bu bölümde Müjde hocamız, özellikle “farklı kimlik gösterimleri” sergileyen gençlerle çalışırken dikkat edilmesi gereken temel ilkeleri vurguladı:

- **Etiketleme değil, kapsayıcılık:**

“Bu çocuklara sapkın gözüyle bakmayın. Onlar da bizim evlatlarımız. Yaralı bir kalbi onarmak için önce onu anlamak gerekir.”

- **Empati ve güven:**

Hocamız, kimlik karmaşası yaşayan gençlerin çoğunun aslında **yardıma muhtaç, içsel olarak kırılmış ve yön arayışı içinde olan bireyler** olduğunu belirtti.

- **Müdahale yerine rehberlik:**

“Yaklaşmak, yargılamak değildir; dinlemek, anlamaktır. Bu çocuklarla konuşmak bazen yetmez, bazen sadece dinlemek bile yeter.”

Bu çerçevede, sahada çalışan manevi danışmanların hem duygusal dengeyi hem mesleki sınırlarını koruyarak hareket etmeleri gerektiği hatırlatıldı.

4 Genel Sonuç ve Manevi Danışmanlara Tavsiyeler

1 Cinsel kimlik karmaşası doğuştan değil, gelişimseldir.

Bu nedenle erken fark edilip doğru yönlendirme yapılırsa dönüşüm mümkündür.

2 Aile bağları ve rol modeller kimlik gelişiminin temel belirleyicisidir.

Anne-baba ilişkisi, bağlanma stili ve özdeşim süreçleri sağlıklı olduğunda kimlik karmaşası riski azalır.

3 Manevi destek, onarıcı sürecin ayrılmaz bir parçasıdır.

Psikolojik terapi kadar, manevi farkındalık da ruhsal dengeyi yeniden kurar.

4 Etiketleme değil, empati yaklaşımı esastır.

Yargılamak direnci büyütür; empati ise dönüşümün kapısını açar.

5 **Manevi danışman–psikolog iş birliği**, kalıcı değişim için zorunludur.
Her iki alan, aynı genç için iki farklı yönü onarır: biri aklı, diğeri kalbi.

* **Sonuç**

Müjde hocamız oturumu şu cümleyle tamamladı:

“Cinsel kimlik karmaşası yaşayan bir gence dokunduğunuzda, aslında bir kalbi onarıyorsunuz. O kalp onarılırsa, o kimlik de onarılır.”

Hazırlayan
Nesli Koruma Hareketi Yazar ve Editör Grubu Koordinatörü
Mehtap Avcı

